

Протокол № 2/2026
засідання Координаційної ради з питань утвердження української
національної та громадянської ідентичності
при Чернігівській обласній державній адміністрації

04.06.2026

м. Чернігів

Присутні: члени Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації (список додається).

Порядок денний:

1. Про досвід діяльності Чернігівського обласного історичного музею ім. В. В. Тарновського щодо утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Доповідач: БЛАКИТНИЙ Максим Михайлович – директор Чернігівського обласного історичного музею ім. В.В.Тарновського

2. Про нематеріальну культурну спадщину Чернігівської області як елемент утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Доповідач: НАГОРНИЙ Олександр Миколайович - начальник відділу культурного розвитку Департаменту культури і туризму, національностей та релігій обласної державної адміністрації

3. Про актуальні питання діяльності відокремленого підрозділу Міжнародної громадської організації «Українське козацтво» у Чернігівській області Чернігівський крайовий осередок українського козацтва» у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Доповідач: ЮВКО Володимир Васильович – керівник відокремленого підрозділу Міжнародної громадської організації «Українське козацтво» у Чернігівській області Чернігівський крайовий осередок українського козацтва»

ВИСТУПИВ: ВАЩЕНКО Іван Олександрович, заступник голови Чернігівської обласної державної адміністрації, голова Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації, який привітав присутніх на черговому засіданні Координаційної ради, оголосив порядок денний та побажав плідної роботи.

1. Про досвід діяльності Чернігівського обласного історичного музею ім. В. В. Тарновського щодо утвердження української національної та громадянської ідентичності

СЛУХАЛИ: БЛАКИТНОГО Максима Михайловича – директора Чернігівського обласного історичного музею ім. В.В.Тарновського, який поінформував про основні результати діяльності музею в умовах воєнного стану.

Основними напрямками роботи залишаються збереження музейних фондів, науково-дослідна, виставкова, освітня та просвітницька діяльність, а також документування подій російсько-української війни.

Музей був заснований у 1896 р. (у 2026 р. виповнюється 130 років з часу його заснування). Це найбільший музей Чернігівської області за кількістю одиниць зберігання експонатів – понад 260 тис. одиниць. У зв'язку з безпековою ситуацією окремі філії музею працюють в обмеженому режимі або тимчасово не здійснюють прийом відвідувачів.

Упродовж 2025 року та першої половини 2026 року науковими співробітниками підготовлено та опубліковано 50 наукових статей і повідомлень, взято участь у 39 наукових заходах, видано низку наукових і науково-популярних видань. Триває робота над мартирологом загиблих під час оборони Чернігова у 2022 році та формуванням бази даних загиблих захисників Чернігівщини.

В умовах обмеженого доступу до постійних експозицій музей реалізував понад 20 виставкових проєктів, присвячених історії України, культурній спадщині Чернігівщини, подіям російсько-української війни та видатним особистостям краю.

Окрему увагу приділено міжнародній діяльності музею. Серед найважливіших проєктів – презентація шаблі гетьмана Івана Мазепи в Королівській зброярні Лондонського Тауеру, участь у міжнародних виставкових проєктах у Швеції та Королівстві Саудівська Аравія, а також у виставках провідних музейних установ України.

Ведеться активна науково-освітня робота музею. У 2025 році проведено 127 лекцій, зустрічей та тематичних заходів, організовано 23 виїзди музейного лекторію «Дорогами рідного краю». Музей співпрацює з військовими підрозділами, закладами освіти та культури, громадськими організаціями.

У 2025 році музей відвідали понад 30 тисяч осіб, проведено 1939 екскурсій; у першій половині 2026 року – понад 6 тисяч відвідувачів та понад 400 екскурсій. На сторінку музею у мережі фейсбук протягом початку 2026 р. завітало понад 1 млн. відвідувачів. Продовжується робота з евакуації та збереження музейних цінностей, реставрації експонатів, поповнення фондів матеріалами, пов'язаними з російсько-українською війною, а також надання методичної допомоги музеям області. Триває упорядкування наукової бібліотеки музею. Тут обліковано понад 18 тис. примірників книг. Продовжує укладатися електронний каталог.

Чернігівський обласний історичний музей ім. В.В.Тарновського відіграє важливу роль у збереженні історичної пам'яті, популяризації культурної спадщини Чернігівщини та утвердженні української національної ідентичності.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

2. Про нематеріальну культурну спадщину Чернігівської області як елемент утвердження української національної та громадянської ідентичності

СЛУХАЛИ: НАГОРНОГО Олександра Миколайовича - начальника відділу культурного розвитку Департаменту культури і туризму, національностей та

релігій обласної державної адміністрації, який поінформував, що в області здійснюється системна робота з виявлення, збереження та популяризації елементів нематеріальної культурної спадщини відповідно до положень Конвенції ЮНЕСКО. Наразі до обласного переліку внесено 34 елементи, серед яких народні традиції, ремесла та гастрономічна спадщина. До Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України включено художнє дереворізьблення Чернігівщини та Олешнянське гончарство.

Важливу роль у збереженні та популяризації нематеріальної культурної спадщини відіграє Чернігівський обласний центр народної творчості, який проводить майстер-класи, культурно-мистецькі заходи та реалізує проекти з реабілітації ветеранів через традиційні народні ремесла. У 2025 році, зокрема, було проведено захід «Українському борщу – 500 років», етнофестиваль «Макарівка гуде – етнопаті іде», культурно-мистецькі заходи до Всесвітнього дня вишиванки та інші. У 2026 році планується представлення нематеріальної культурної спадщини Чернігівщини на фестивалі «Жива культура – живий світ» на Київщині та проведення після завершення війни обласного фестивалю нематеріальної культурної спадщини.

Збереження спадщини – це лише перший крок. Справжня її сила – в осмисленні та присвоєнні. Коли людина впізнає себе у традиції своєї громади, вона стає не просто мешканцем певної території, а свідомим громадянином, носієм ідентичності. Наше завдання – не дати спадщині стати музейним експонатом, а зберегти її живою, актуальною і дієвою. Саме через традиції ми утверджуємо себе як українці – свідомі, згуртовані та незламні.

У ході обговорення питання:

ВИСТУПИВ: ШКУРКО Микола Пантелійович, директор БО «Благодійний фонд «Ніжень», який наголосив на важливості збереження української національної спадщини Чернігівщини, зокрема Мізина як однієї з найдавніших пам'яток, назв річок, музику, говірки та інше.

ВИРІШИЛИ: Інформацію взяти до відома.

3. Про актуальні питання діяльності відокремленого підрозділу Міжнародної громадської організації «Українське козацтво» у Чернігівській області Чернігівський крайовий осередок українського козацтва» у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності

СЛУХАЛИ: ЮВКА Володимира Васильовича – керівника відокремленого підрозділу Міжнародної громадської організації «Українське козацтво» у Чернігівській області Чернігівський крайовий осередок українського козацтва», який надав інформацію про історію створення та розвиток Чернігівського крайового осередку українського козацтва. Його було утворено у 2014 році як відокремлений підрозділ МГО «Українське козацтво», який очолив мешканець м. Прилуки Олег Дурбило. Після того, як він пішов на службу до ЗСУ для участі в АТО, з 16.02.2015 керівником підрозділу став доповідач.

Основна діяльність організації зосереджена у місті Ніжині, де активно працює «Ніжинський полк українського козацтва». У 2014-2016 роках представники організації брали участь у підготовці добровольців та військовослужбовців для виконання завдань у зоні проведення антитерористичної операції, забезпечуючи функціонування відповідного навчального центру у Ніжині. Здійснюється реалізація громадських ініціатив, спрямованих на збереження історико-культурної спадщини козацтва, зокрема проєкту зі створення історико-культурного заповідника «Ніжин – полкове місто Війська Запорозького», у межах якого встановлено пам'ятні знаки та проводиться робота щодо збереження об'єктів козацької спадщини. Організація вживає заходів для повернення у державну власність козацького Миколаївського собору, як головного об'єкту майбутнього історико-культурного заповідника.

Є ініціатива зі створення екологічного пляжу «Козацька долина» на річці Остер, але зазначено про складнощі у співпраці з органами місцевого самоврядування з питань реалізації зазначеного проєкту.

Також було піднято питання території у м. Ніжин, наданої організації «Ніжинський козацький полк братів Золотаренків Війська Запорозького» по вул. Васильківській, 32, яка не використовується за призначенням і діяльність не проводиться.

У ході обговорення питання:

КУЗІНА Світлана Анатоліївна, голова правління громадської організації «Кримська громада», **ЗАПИТАЛА**, чи вирішилося питання з недільною школою УПЦ московського патріархату в місті Ніжин.

ЮВКО Володимир Васильович **ВІДПОВІВ**, що в приміщенні колишнього дитячого садочка по вул. Васильківській, 34 досі проводяться заняття недільної школи, організованої УПЦ московського патріархату. Тому потрібно піднімати питання законності володіння цими будівлями і взагалі такої діяльності.

ШКУРКО Микола Пантелійович, директор БО «Благодійний фонд «Ніжень», **ДОДАВ**, що Миколаївський собор, недільна школа, територія організації «Ніжинський козацький полк братів Золотаренків Війська Запорозького» мають бути передані у державну власність, щоб їх можна було включити в історико-культурний заповідник «Ніжин – полкове місто Війська Запорозького».

ВИСТУПИЛА: ЛЕМЕШ Ніна Петрівна, перший заступник голови Чернігівської обласної ради, яка запропонувала написати звернення від Координаційної ради до Ніжинської міської ради для роз'яснення ситуації, що склалася з вказаними територіями і будівлями. Також вона зазначила, що в першу чергу в цьому має бути зацікавлена громада і жителі повинні проявляти активність.

ВИРІШИЛИ:

1. Інформацію взяти до відома.
2. Рекомендувати Департаменту сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації підготувати звернення від Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації до Ніжинської міської ради щодо порушених проблемних питань.

ВИСТУПИВ: БЛАКИТНИЙ Максим Михайлович – директор Чернігівського обласного історичного музею ім. В.В.Тарновського, який запросив усіх присутніх на екскурсію по музею.

За результатами розгляду та обговорення питань порядку денного засідання Координаційна рада вирішила:

1. Узяти до відома надану доповідачами інформацію.
2. Рекомендувати Департаменту сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації підготувати звернення від Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Чернігівській облдержадміністрації до Ніжинської міської ради щодо порушених проблемних питань.

Голова Координаційної ради

Секретар Координаційної ради

І. Ващенко

Т. Таланцева